

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 16 (1011) 20 КРАСАВІКА 2011 г.

З ВЯЛІКАДНЕМ, ДАРАГІЯ БЕЛАРУСЫ!

З юбілеем спадарыня Івонка

Сакратарыят ТБМ, рэдакцыя газеты "Наша слова" ічыра віншуць з 75-годдзем старышыну Рады БНР Івонку Сурвілу.

Зычым спадарыні Івонцы задароўя, сілаў і імпэту ў справе змагання за Беларусь і беларускасць.
Доўгія годы!

Івонка СУРВІЛА (дзявочас прозвішча — Шыманец, нарадзілася 11 красавіка 1936, Стоўбцы) — дзяячка беларускай эміграцыі, жыве ў Канадзе, ад 1997 году ўзначальвае «Раду БНР у выгнанні» (яе папярэднікам быў Язэп Сажыч).

Бацька Ўладзімір Шыманец быў міністрам фінансаў у «Радзе БНР у выгнанні» пад кіраўніцтвам Васіля Захаркі. У 1944 уся сям'я ўцякла з Беларусі ва ўсходнюю Пруссію, затым у Данію, Францыю і Іспанію. Івонка скончыла ў Парыжы Вышэйшую мастацкую школу, пасля моўнае аддзяленне Сарбонны (у 1959). У 1958-1965 працавала на Нацыянальным іспанскім радыё ў Мадрыдзе, вяла перадачы на беларускай мове, што трансляваліся на Беларусь.

Канчаткова пасялілася

ў Канадзе з 1969 года, да 1997 працавала перакладчыцай ва ўрадзе Канады (французская і ангельская мовы). Як мастак удзельнічала ў выставах. У 1989 заснавала Канадыйскі фонд дапамогі ахвярам Чарнобылю ў Беларусі, узначаліла яго ў 1997. Фонд акказвае гуманітарную дапамогу паяцрелым ад аварыі на ЧАЭС, арганізоўвае лекаванне і аздараўленне дзяцей з Беларусі ў Канадзе.

Нястомна прапагандуе ідэалы 25 сакавіка:

- Паўтару яшчэ раз: каб не было 25 Сакавіка, каб ня было БНР, не было б і БССР і не было б другога абвяшчэння незалежнасці Беларусі ў 1991 годзе. Ідэалы БНР — гэта перадусім незалежнасць нашага краю.

Мае дачку Паўліну Сурвілу.

130 гадоў з дня нараджэння Ўсевалада Ігнатоўскага

ІГНАТОЎСКІ Усевалад Макаравіч, 1-шы прэзідэнт НАН Беларусі (19.04.1881, в. Токары Каманецкая р-на Берасцейскай вобл. - 04.02.1931), гісторык, грамадскі і палітычны дзеяч. Акадэмік Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі (1928), акадэмік Усекурайскай акадэміі навук (1929).

Скончыў Юр'еўскі (Тартускі) універсітэт (1911). У 1914-1920 гг. выкладчык, дырэктор Менскага настаўніцкага інстытута. У 1920 г. наркам земляробства БССР, у 1920-1926 гг. наркам асветы БССР. З 1921 г. прафесар, дэкан, намеснік рэктора Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. З 1925 г. старышына (з 1927 г. прэзідэнт) Інстытута беларускай культуры (Інбелкульт), у 1929-1931 гг. прэзідэнт Беларускай акадэміі навук, адначасова дырэктор Інстытута гісторыі Беларускай акадэміі навук. У 1925-1927 гг. член ЦВК СССР, у 1922-1930 гг. член ЦВК БССР, у 1924-1930 гг. член Прэзідэнту ЦВК БССР.

Займаўся даследаваннем гісторыі Беларусі. Апублікаваў шэраг буйных манаграфічных даследаванняў, у тым ліку адну з першых агульных прац па гісторыі Беларусі — «Кароткі нарыс гісторыі Беларусі» (1919; 5 выд., 1991). Яго манаграфія «1863 на Беларусі: Нарыс падзеі» (1930) стала першим у беларускай гісторыяграфіі буйным даследаваннем па гісторыі гэтага паўстання. Знач-

ную ўвагу надаваў гісторыі Кастрычніцкай рэвалюцыі і першых гадоў савецкай улады ў Беларусі. Яму належыць распрацоўка канцепцыі нацыянальнай гісторыі.

Аўтар больш за 40 навуковых і навукова-публіцыстычных работ, у тым ліку 8 манаграфій.

У 1931 годзе арыштаваны ГПУ. Загінуў падчас допытаў.

Асноўныя працы:
1. Краткій очерк історыі Белоруссии. 5-е изд. Мн.: Беларусь, 1992.

2. Гісторыя Беларусі ў XIX і пачатку XX стагоддзя. Выд. 3, Мінск, 1928.

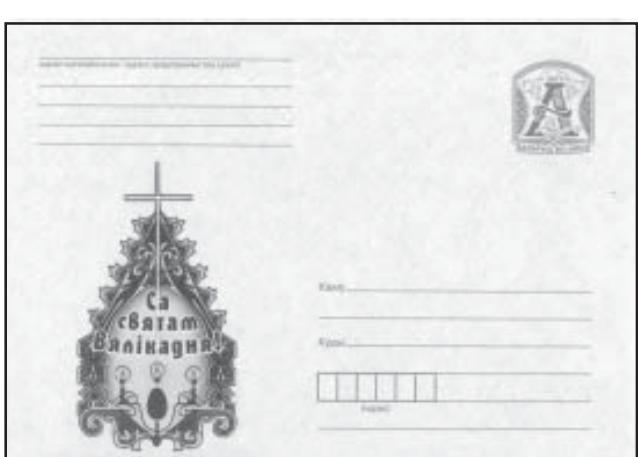
3. Белоруссия: Территория, население, экономика. Важнейшие моменты истории. Экономический очерк Советской Белоруссии и ее округов. Мин.: Изд. СНК БССР, 1926 (в соавт. с А. Смолічам).

4. 1863 на Беларусі: Нарыс падзеі. Мінск, 1930.

29 красавіка 2011 года адбудзеца вечарына, прысвечаная 90-м угодкам з дня нараджэння гісторыка, пісьменніка Міколы Ермаловіча.

Пачатак а 18 гадзіне.

Месца правядзення: сядзіба БНФ (праспект Машэрава, 8).

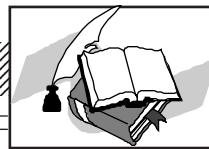

Пад Вялікдзень "Белпошта" выпусціла шэраг паштовак і канвертаў на ўсе густы.

Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарэйны смуткуе па ахвярах выбуху ў Менскім метро 11 красавіка 2011 года і выказвае шчырыя спачуванні ўсім пацярпелым падчас тэракту, а таксама сваякам і блізкім загінульых

ISSN 2073-7033

У Чэрыкаве мараць пра адраджэнне беларускай мовы

10 красавіка ў райцэнтры Чэрыкаў, што на Магілёўшчыне, мясцовыя прыхільнікі беларушчыны ўтварылі клуб аматараў беларускай мовы "Мара". Стан беларускага школьніцтва, мовы і культуры сталі галоўнымі тэмамі першага клубнага паседжання.

Паседжанне прашло ў хаце чэрыкаўскага журналіста, грамадскага дзеяча Мікалая Царкова. На першую сустречу прыйшлі паўтары дзясяткі чалавек.

Ініцыятыва стварэння клуба належыць настаўніцы беларускай мовы і літаратуры з вёскі Рэчыца Людміле Стравойтавай. Як яна адзначыла, ёй часцяком даводзіцца сутыкацца з фармальным падыходам да таго, што беларуская мова з'яўляецца дзяржаўнай.

- Вось і задумалася, як бы змяніць такую ситуацыю, — кажа настаўніца.

Мне зусім нядайна падарылі слоўнік 1924 году — Ластоўскага. Я прачытала прадмову, і проблемы, якія існавалі тады, яны засталіся і на сёння. Не ведаю, ці гэта лёс у нас такі, ці наша размернная памяркоўнасць прывялі да таго, што гаварыць па-беларуску ў Беларусі — гэта нейкое дзівацтва. Мы нікому не хочам навязваць свае думкі, мы проста сваім прыкладам хочам паказаць, што мова існуе. Пакуль жыве мова, жывём мы, жыве народ, сказаў Багушэвіч.

Паводле Людмілы Стравойтавай, шмат хто з яе калегаў пра план папулярызацыі беларускай мовы на Магілёўшчыне, які падпісаў старшыня аблвыканкаму Пётру Рудніку, нават і не чулі, хоць яго за-

цвердзілі амаль паўтары гады таму.

Чэрыкаўскі педагог, краязнавец Васіль Максіменка распавядае, як ставіцца яго калегі і вучні да беларускай мовы:

- Настаўнікі добра ведаюць беларускую мову. Калі б дзяржаўная палітыка была скіраваная на падтрымку беларускай мовы, яны б выканалі сваю місію. А вучні, зрабі ім умовы, і яны з вялікай ахвотай будуць вывучаць беларускую мову.

У самім Чэрыкаве няма беларускамоўных школ. Усе яны ў вёсках. У райцэнтры пануе трасянка, кажа Васіль Максіменка. А ў вёсцы?

- Загавара са старожылам па-беларуску. "н будзе з табой гаварыць па-беларуску. А вось з маладымі, хоць яны і вучыліся ў беларускамоўных школах, яны не будуть весці гутарку па-беларуску. Вось у чым праблема.

Чэрыкаўскі руплівец беларушчыны Мікалай Шчэрбіч збіраў подпісы за адкрыццё ў Беларусі беларускамоўнага

універсітета. Як ставіліся яго землякі да такай ініцыятывы? - Подпісаў было шмат. Амаль ніхто не адмаяўляў. Усе ж народы размаўляюць на сваёй мове, ну і нам таксама хацелася б. Але вось практичнага выкарыстания пакуль няма. Калі будзе дзяржаўная палітыка ў патрэбным кірунку, то і мова будзе жыць. Без падтрымкі дзяржавы гэтую праблему не вырашиць.

Паседжанні клуба "Мара", абіцаюць яго арганізаторы, будуць рэгулярными. Тут ахвотным будуць дапамагаць вывучаць беларускую мову. Абіцаюць, што ў клуб будзе запрашачь беларускіх музыкаў. Госцем першага паседжання стаў магілёўскі бард Ігар Мухін.

Андрэй Белагубаў.

У Лідзе актывіст ТБМ аднавіўся на працы праз суд

Старшыня Лідскай раённай рады Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарэны Лявон Анацка праз суд дамогся свайго аднаўлення на працы на ранейшым месцы.

Л. Анацка, які раней працаваў на абутковай фабрыцы быў незаконна звольнены два месяцы таму, абы не быў нават своечасова папярэджаны. "н падаў зыск у гаспадарчу суд на адміністрацыю прадпрыемства і ў выніку выйграў гэтую прынцыпавую справу:

- З панядзелка мне трэба ісці на працу — я адноўлены ў тым цэху, у якім я і працаваў на Лідскай абутковай фабрыцы. Задаволілі мае патрабаванні, кампенсавалі вымушаныя прагулы, кампенсавалі маральну юшту, якая была мне ўчынена. Можа я і зашмат кампенсацый патрабаваў, тут прынцыпова, што я адстаяў сваё права вярнуцца на працу,

бо звольнены быў не па законе.

Варты адзначыць, што ўся судовая справа і ў тым ліку паседжанні, па хадайніцтве ісца, вяліся выключна па-беларус-

ку. Гэтым самым Лявон Анацка стварыў прэцэдэнт у судовай практицы Лідскага раённага суда.

Андрэй Паняманаў.

18 красавіка — Міжнародны дзень помнікаў і памятных мясцін

Прывітанне, Ліда!

Ужо зазвычай стала для нашага калектыву замацоўваць веды па краязнаўстве і гісторыі ў сценах музеяў. Але нашмат іх у ваколіцах нашага мястэчка. Таму на некалькі разоў наведваем адны і тыя ж, кожны раз адкрываючы для сябе нешта новае. Гэтым разам, скарыстаўшыся вясеннімі канікуламі, мы накіраваліся ў Лідскі гісторычна-мастацкі музей. Гэта ўжо маё трэцяе наўядванне лідскага музея. І гэта ніколікі не зменышыла май цікавасці да экспкурсіі. Для мене найбольш прымальная некалькі разоў наведаць нават адну і туго ж экспазіцыю, бо так глыбей пранікаеш у яе сэнс. Першапачаткова праста ўлаўліваеш нейкія зношнія асаблівасці: рэчы, што зацікавілі сваім зношнім выглядам ці сваёй незвычайнай гісторыяй. У другое наўядванне ўжо больш ужаліва ўспыхаўшы ў аповяд экспкурсавода і супастаўляеш яго з фактамі гісторыі, ужо вядомымі табе. Тут узікаюць і пытанні, а пасля — і імкненне прачытаць дадатковую літаратуру, парыцаца з дасведчанымі людзмі. А яшчэ мене вельмі цікавіць аспекты развіція творчай асобы, шляхі становлення таленту. Я люблю наведваць выставы ў музеі яшчэ і таму, што тут можна пачуць кваліфікаціі аповяд спецыяліста, а часам (калі пашанцуе) — то і самога творцы.

Гэтым разам нам вельмі пашанцевала з экспкурсаводам. Нам насустрак выйшла вельмі мілая спадарыня Наталля Міхайлаўна Валынец. І найпрыемным сюрпризам было яе пытанне, ці хочам мы праслушаваць яе аповяд на беларускай мове! Гэта было нават і нечакана, бо мінулы разы нават і на нашы запыты не знаходзілася ў музеі беларускамоўнага экспкурсавода. І нам дадаводзілася слухаць рускамоўную версію, у думках пекладаючы яе на родную мову. Гэта вельмі нязручна.

Наша вандроўка па музеі пачалася са знаёмства з цікавым увасабленнем роднай прыроды — залай "Прырода Лідчыны". Прадстаўнікі гэтай самай прыроды выглядалі вельмі пераканаўчы. І хоць крыху сумна ўсведамляюць, што яны ўжо даўно не жывуць, і куточкі леса іх ўжо не парадаюць, але тут яны сабраныя разам, і, пераходзячы ад адной вітрыны да другой, быццам пачыташ книгу прыроды. Зязолька на галінцы быццам пра маўляла сваё ад вечнае "куку!", так што нам адразу ж прыйшоў на памяць верш М. Багдановіча "Не кувай, ты шэрэя зязюля". Зала была напоўнена музыкай лесу, што ўзмініла ўражанне.

Агледзелі таксама выставу жывапісу. Мне найболей запомніліся дзве працы: карціна "Другога чэрвеня" мастачкі Лук'ян Т.В. і "Стары млын на Дворышчы" Вегера І.І.

Наш экспкурсавод таксама вельмі цікава і натхнёна вялікімі сябрамі з гісторыі Лідска-

га замка. Мы перанесліся ў часы Гедзіміна, перажылі ўзлёты славы замка і наступствы яго трагедый. Добрай ілюстрацыяй гэтай гісторыі быў стальны корд ды шпора, перададзеныя музею А. Трусавым у 1979 годзе.

Значна паноўнілі нашыя веды пра старадаўнюю Ліду і яе сённяшні дзень і матэрыяльны экспазіціі "Прывітанне, ранейшая Ліда" і "Гады выпрабавання, надзея і дасягнення".

Выставка рэпрадукций старадаўніх паштовак размешчана ў прасторнай светлай зале і таму можна разглядзець вельмі падрабязна ўсе дэталі і зблізу, і здалёк. Я думаю, гэта вельмі каштоўная экспазіцыя менавіта ў пазнавальнym плане, бо тут можна разглядзець выявы будынкаў, заняткі людзей, іх адзенне і наогул знешні выгляд. Гэта дапамагае прасякніцца духам мінулага, ўяўіць гісторычную эпоху.

Вельмі цудоўная і выстава прыватнай калекцыі А. Фішбайна "Прадметы побыту канца XIX — XX ст.". Яна асабліва спадабалася нашым малодшым сябрам, бо тут

зусім побач можна разглядзець такія цудоўныя і дзіўныя речы. Столкі разнастайнага посуду, і ўесь ён такі дагледжаны і таму выглядае святочна!

Вельмі падрабязны, эмацыйны аповед нашага экспкурсавода цудоўна дапоўня ўсурэч з музеем. Было відаць, што гэта не проста яе праца, але яшчэ і захапленне. Хочацца таксама падзяліцца Наталлі Міхайлаўне Валынец і за яе цудоўную беларускую мову. Так прыемна яе слухаць, бо ўжо кожнаму вядома, для нас самая прыемная музика — музика роднай мовы!

Баравік Крысціна,
старшыня Рады гісторычна-патрыйнай тэатральнай групы
"Спадчына", м. Дварэц.

18 красавіка - Міжнародны дзень помнікаў і памятных мясцін

Дух герояў жыве ў вяках

Вандроўка “Косаўскі ашар” пазнаёміла сяброў ТБМ і Руху “За Свабоду” з гістарычнымі мясцінамі Івацэвіцкага раёна Берасцейскай вобласці, культавымі забудовамі і помнікамі дойлідства.

Вандроўнікі наведалі Радзіму Тадэвуша Касцюшкі ў Мераочышчыне, пазнаёміліся з палацам Пуслоўскіх. Старшыня Таварыства аховы помнікаў Антона Астаповіч распавеў пра падрабязнасці жыцця і дзеянісці Тадэвуша Касцюшкі.

У год 265- годдзя з дня нараджэння нацыянальнага героя трох дзяржаваў важна дакрануцца да мясцінай, дзе ўзрастай і гадаваўся змагар за незалежнасць Амерыкі і Польшчы, будучы брыгадны генерал, будаўнік важных амерыканскіх фартэцыяў, узнагароджаны ордэнам Цынціната. Помнікі Тадэвушу Касцюшку паставлены ў чатырох краінах свету, у Аўстраліі самая высокая гара носіць яго імя. Народжаны ў 1746 годзе нашчадак слыннага роду, ён лічыў сябе ліцвінам па паходжанні. Андрэй Тадэвуш Банавентура Касцюшкі скончыў кадэцкі корпус у Парыжы, вывучаў вайсковую справу, інжынерыю ў Парыжы, вучыўся ў акадэміі жывапісу і скульптуры. У Злучаных Штатах па яго праектах былі пабудаваны моцныя фартэцы. Будаваў інжынерныя ўмацаванні пад Сарагой, найвялікшую цытадэль у Вест-Пойнце, якія вырашылі ход бітваў.

У 1784 годзе Касцюшка вярнуўся на радзіму з намерам служыць у войску ВКЛ. У 1794 годзе узначаліў вызвольнае паўстанне супраць падзею Рэчы Паспалітай.

Сядзіба Т. Касцюшкі ў Мераочышчыне паблізу ад Косава была адноўлена ў 2004 годзе праз удзел амбасады Злучаных Штатаў Амерыкі. У музее захоўваецца выява генералагічнага дрэва Касцюшкі, фотадыбыкі помнікаў у розных гарадах свету, партрэты пэндзля польскіх і беларускіх мас-такоў.

На маршруце падарожнікі змаглі агледзець прыгожыя старажытныя цэрквы ў Быцені, Белавічах, убачылі капліцу і крыж на магіле паўстанца 1863 года.

Цікавая сустрэча адбылася ў Быцені, дзе раней існаваў грэка-каталіцкі кляштар, дзеінчала духоўная семінарыя. У Свята-Успенскай царкве ў стылі барока знаходзяцца два цудатворныя абразы 17 стагоддзя, адзін з іх, як датуецца 1655 годам, носіць імя

“Быценьская мадонна”. Гісторыю кляштара выдатна памятае настаўніца з 50-гадовым стажам сп. Антаніна Васільеўна Башчук, якая выйшла насустрэч падарожнікам. Цяпер спадарыня Антаніна чытае лекцыі разам з інакамі Мікалаем у Берасцейскім і Менскім Дзяржаўным педагогічным універсітэце па

тэме духоўнай культуры. Ка-рэнная жыварка мястэчка, яна ведае, як у будынку кляштара размяшчалася шпіталь ў Першую Сусветную вайну, і доктор Эрнст рабіў аперациі як жаўнерам, так і мірным жыхарам, з малітвой. Пасля Германіі ён выдаў кнігу “Бог з вамі заўсёды”, якую яна пераклала на беларускую мову.

Веснавое сонейка лашчыла цяплом, буслы распраўлялі свае крылы над гнёздамі, сінява талай вады пераклікалася з нябесным блакітам.

У часе вандроўкі наведалі Любішчыцкую драўляную царкву з піццю купаламі, цудоўную драўляную царкву Св. Георгія XVIII стагоддзя, адзін з іх, як датуецца 1863 годам, носіць імя

Рэдактар Станіслаў Суднік

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб реєстрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адправлений:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslova@tut.by

Рэдакцыйная калегія:

Юрась Бабіч, Вольга Іпатава, Юрэс Каласоўскі, Ірына Марачкіна, Леакадзія Мілаш, Алеся Петрашкевіч, Аляксей Пяткевіч, Уладзімір Содаль, Станіслав Суднік, Павел Сцяцко,

Алег Трусаў.

<http://nashaslova.mns.by/>

Памёр Алеся Жалкоўскі

14 красавіка 2011 года ў Лідзе абарвалася нітка жыцця вядомага, руплівага і таленавітага краязнайца, журналіста, шчырага змагара за беларускасць Алеся Жалкоўскага.

Жыццё – як тонкае ліязо. Па ім трэба прайсці так, каб не збочыцца ні ў які бок. Каб не пахісніцца, каб не запачыцца і не ўпасці. Прайсці такі складаны жыццёві шлях можа не кожны, але ўсё ж ёсць такія асобы. Сярод іх – Жалкоўскі Алеся Васільевіч.

Нарадзіўся Алеся Васільевіч 1 сакавіка 1933 года ў вёсцы Сасновы Бор (да перайменавання Цёмнае Балота) Шчучынскага раёна. Яго беларускі перакананні нарадзіліся тут жа.

Ужо ў сяве 17 год (у 1950 г.) Алеся Жалкоўскі працаў адказным сакратаром Васілішскай раённай газеты. У 1961-1962 гг. яму даручылі рэдактарства ў Воранаўскай раённай газете, а ў 1965-1969 гг. – у Мастоўскай. 1962 год – гэта год прыезду ў Ліду на пастаяннае месца жыхарства. Тут, як дасведчаны майстар журналісцкіх спраў, ён уладкоўваеца на працу ў рэдакцыю лідской газеты “Уперад”, у якой адпрацаваў рэдактарам з 1969 па 1989 гады. Яго імя беларускім літарам звязла не толькі ў раённых выданнях, але і ў абласной газете “Гродзенская праўда”, ад якой быў уласным карэспандэнтам по Лідчыне. А колькі іншых выданняў пакінулі на сваіх старонках яго артыкулы, нататкі, рэпартажы! Яго чытач знаходзіў і ў “ЛіМе”, у “Краязнайчай газете”, у “Нашым слове”, у “Беларускай ніве”, у “Лідскім летапісцы”, у “Прынёманскіх вестках” і ў іншых рэгіянальных і рэспубліканскіх перыядычных выданнях.

Алеся Жалкоўскі на працягу ўсяго жыцця заставаўся змагаром за роднае слова, заступнікам за народ беларускі. “н неаднаразова з'яўляўся лаўрэтам прэміі творчых конкурсаў, быў узнагароджаны Ганаровай

Алеся Жалкоўскі ўручас кветкі Генадзю Бураўкіну, крайні справа Васіль Быкаў. Ліда, 23.03.1974 г.

Сустрэча з пісьменнікамі ў Гудзевічах (Мастоўскі р-н) 14 траўня 1967 г. Праводзілі яе Алеся Белакоз і рэдакцыя раённай газеты “Зара над Нёманам”. На здымку злева направа: Валя Жалкоўская, трэцяя Вольга Іпатава, Аляксей Пяткевіч, Данута Бічэль, Вера Белакоз, Алеся Жалкоўскі; на заднім плане ў цэнтры Васіль Быкаў, Ларыса Геніош, Алеся Белакоз.

граматай Вярхоўнага Савета ССР і ганаровым медалём “2000 год Хрысціянству”. па-беларуску і большасць вінкоў падпісаны па-беларуску. Але самае галоўнае, што калі прыйшла пара на жалобным мітынгу сказаць апошніе “Бывай”, унучка Насці развіталася з дзедам на чысцоткай і натуральнай беларускай мове. Не толькі сам пражыў беларусам Алеся Жалкоўскі, але і пакінуў свою беларускасць у спадчыну перадаў з генамі і крывёю.

Ды прымі зямля свайго роднага сына, будзь яму пухам! Вечная памяць!

Сябры ТБМ імя Францішка Скарыны і літаратурнага аб'яднання “Суквецце”.

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.

231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Газета падпісаны да друку 18.04.2011 г. у 10.00. Замова № 763.

Аб'ём 1 друкаваны аркуш. Наклад 2000 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 2130 руб., 3 мес.- 6390 руб.

Кошт у розніце: па дамоўленасці.